

Wij gedenken Ab Masselink (1939-1999)

R. Haveman

P. Ketner

Op 2 juni 1999 overleed op bijna 60-jarige leeftijd ons kringlid Ab Masselink. Anderhalf jaar tevoren had hij te horen gekregen dat hij ernstig ziek was. Dat nieuws schokte ons en temeer deed dat het bericht van zijn overlijden. Met het heengaan van Ab verliezen wij een fijne collega, een groot veldbioloog en een minutieus onderzoeker.

De weg naar de functie van universitair docent die Ab aflegde was niet de gebruikelijke. Na de driejarige H.B.S. ging hij naar de Hogere Tuinbouwschool in Frederiksoord. Door prof. Barkman uit militaire dienst gehaald, werd hij als onderzoeks-assistent aangesteld op het Biologisch Station in Wijster, waar hij in aanraking kwam met het brede spectrum aan veldbiologisch onderzoek dat in zijn geliefde Drenthe werd uitgevoerd. Hier ontstond ook zijn grote liefde voor de mossen en lichenen, die in zijn latere werk zo'n voorname rol heeft gespeeld. Uiteindelijk ging Ab Masselink biologie studeren aan de Rijksuniversiteit Groningen, om zijn kennis te verdiepen. In 1980 kreeg hij de Hugo de Vriesprijs voor het beste artikel dat verschenen was in de *Acta Botanica Neerlandica*. Dit was gebaseerd op zijn doctoraal-onderzoek naar de kieming van Hengel, *Melampyrum pratense* (Masselink 1980). Na zijn studie werd Ab door prof. W.H. van Dobben aangesteld bij de Landbouwwuniversiteit in Wageningen. Hier heeft hij vele practica geleid, waarvan 'Landschaps- en Vegetatiekunde' en 'Mossen en Lichenen' velen

zijn bijgebleven. Zijn geduld met studenten en zijn liefde voor het onderwerp maakten hem tot een uitstekend docent.

Abs fenomenale kennis van mossen en lichenen deed velen om hem heen altijd weer versteld staan. Op de voormalige vakgroep Vegetatiekunde, Plantenecologie en Onkruidkunde van de Landbouwwuniversiteit Wageningen stond hij altijd klaar om de zakjes – en soms zakken – klein grut uit de opnamen van collega's en studenten te controleren. Met zijn bril op het voorhoofd achter het microscoop sprak hij dan het verlossende woord. Vaak bracht dat echter meer problemen met zich mee dan dat het oploste, want een monster dat je hem voorlegde bevatte vrijwel altijd meer dan 'die ene soort' die je er zelf in zag. In welke hoeveelheid de verschillende soorten in de opname voorkwamen was zodoende veelal niet meer te achterhalen. Maar vooral in het veld bleek Abs kennis van de mossen en lichenen. Bij het maken van opnamen in stuifzandgebieden, waar je bij voorbaat al tegenop zag door de verwachte hoeveelheden *Cladonia*'s, wist hij vrijwel elke soort meteen te benoemen. Een enkele keer kwam er achter aan 'Even voor de zekerheid controleren met P'. Steeds bleek dit overbodig, want de naam die hij noemde klopte elke keer. Ab liet een grote collectie mossen en lichenen achter, welke momenteel door zijn vrouw Ineke worden gecatalogiseerd.

De kennis van Ab reikte echter veel verder dan de mossen en lichenen. Hij mag

met recht een 'all-round' geo-botanicus genoemd worden, die niet alleen bekwaam was in de plantensociologie, maar ook over autecologie en populatieecologie kon meepraten. Jarenlang deed hij onderzoek over de populatie dynamiek van onder andere de Klokjesgentiaan en van zeldzame wegbermsoorten als Beemdooievaarsbek. Verscheidene publicaties hierover was hij aan het voorbereiden. Ook over vogels, vlinders, het landschap en vooral over archeologie wist hij altijd veel (en enthousiast!) te vertellen. Zijn grondige manier van werken blijkt uit het in dit blad verschenen overzicht van de pionier- en lichenrijke begroeiingen op stuifzanden noordelijk van de grote rivieren (1994), dat ten grondslag ligt aan de bewerking van het *Spergulo-Corynephorum* in *De vegetatie van Nederland* (Weeda et al. 1996). Dit artikel doet vanwege de verfijnde onderscheidingen zeer klassiek en 'Duits' aan. Binnen het *Spergulo-Corynephorum* onderscheidde hij twee subassociaties, waarvan de eerste met twee varianten en vijf subvarianten en de tweede met vier varianten. Al deze gemeenschappen wist hij ecologisch te duiden en in het landschap te plaatsen. Ab was niet gauw tevreden met de resultaten van zijn onderzoek. Deze manier van werken leverde hem van zijn collega's niet altijd de erkenning op die hij verdiende, doordat hem weinig tijd bleef voor publiceren, terwijl veel publiceren in het huidige tijdsgezicht binnen de academische wereld nu eenmaal alleen zaligmakend lijkt.

Met zijn geboorteprovincie Drenthe had Ab een speciale band. Dat blijkt uit bovengenoemd overzicht van het *Spergulo-Corynephorum*, waarin de helft van de opnamelocaties in deze provincie liggen. Ook uit eerder gepubliceerd werk blijkt deze voorliefde. Zijn bijna klassiek te noemen overzicht van de mossen en lichenen op hunebedden en zwerfkeien, dat hij samen maakte met Ben van Zanten (1976, 1977),

spreekt wat dit betreft boekdelen. En als je eens een opname nodig had van een specifieke gemeenschap, verwees hij je als het even kon naar 'De Olde Landschap'. Als terloops wist hij dan te melden: 'aan de linkerkant van dat heidepaadje staat dan een mooie populatie *Gentiana pneumonanthe*'. Maar niet alleen in Drenthe, ook tot over de nationale grenzen wist hij zijn weg te vinden. Zo verleende hij onder andere zijn medewerking aan het met schitterende foto's uitgevoerde BLV Bestimmungsbuch Farne-Moose-Flechten Mittel-, Nord- und Westeuropas (Jahns & Masselink 1980).

Ab Masselink was een stille, wat teruggetrokken persoon, die het liefst zijn eigen weg ging. Wat daarbij in hem omging, liet hij niet gemakkelijk blijken. Maar als je hem vroeg naar de natuur die hem bezighield dan was hij een wandelende encyclopedie. Deze encyclopedische kennis, zijn manier van kijken en waarnemen en zijn hulpvaardigheid, geduld en integriteit maken het verlies extra zwaar. Wij zullen Ab in de toekomst missen!

Gerefereerde literatuur

- Jahns, H.M. & A.K. Masselink (1980). Farne, Moose, Flechten Mittel-, Nord- und Westeuropas., BLV Verlagsgesellschaft, München, Wien, Zürich, 256 pp.
- Masselink, A.K. (1980). Germination and seed population dynamics in *Melampyrum pratense* L. *Acta Botanica Neerlandica* 29: 451-468.
- Masselink, A.K. (1994). Pionier- en lichenrijke begroeiingen op stuifzanden benoorden de grote rivieren: typologie en syntaxonomie. *Stratiotes* 8: 32-62.
- Masselink, A.K. & B.O. van Zanten (1976). De bryofyten-flora van de Drentse hunebedden en zwerfkeien I: De hunebeddenflora. *Lindbergia* 3: 323-331.
- Masselink, A.K. & B.O. van Zanten (1977).

De bryophyten-flora van de Drentse hunebedden en zwerfkeien II: De zwerfkeienflora. *Lindbergia* 4: 143-149.

Weeda, E.J., H. Doing & J.H.J. Schaminée (1996). Koelerio-Corynephoretea. In: J.H.J. Schaminée, A.H.F. Stortelder & E.J. Weeda, *De vegetatie van Nederland deel 3. Plantengemeenschappen van graslanden, zomen en droge heiden*. Opulus Press, Uppsala, Leiden: 61-144.